

MAZHAR

Aylık Serbest Atış Dergisi

AYIN TEMASI
DEĞİŞİMLER

ŞUBAT 2025

MAZHARDERGİSİ.COM

Mazhar Dergisi

İmtiyaz sahipleri:

**Ahmet Talha Çamcı
Eren Salih Aksu
Furkan Ahmet Aydın
Muhammed Kürşat Çolak
Mücahit Pehlivan
Oktay Yetiş
Seyyid Ali Ayaz**

Sekreterya

Muhammed Kürşat Çolak

Tasarım

Eren Salih Aksu

Tashih

Oktay Yetiş

Editörler

**Ahmet Talha Çamcı
Mücahit Pehlivan
Furkan Ahmet Aydın**

Sosyal Medya

Seyyid Ali Ayaz

- mazhardergisi
- mazhardergisi
- Mazhar Dergisi
- www.mazhardergisi.com
- mazhardergisi@gmail.com

Bu Sayıda

3 Manifestomuz	10 Hayatın Yolculuğu: Kader ve Çaba Üzerine Bir Düşünce
Ahmet Talha Çamcı	Mehmet Oktay Yetiş
4 Zamanın Değişimi	11 Değişim ve Dönüşüm
Eren Salih Aksu	Muhammed Kürşat Çolak
6 Vakit Bir Türlü Geçmezken; Yıllar, Hayatlar Geçiyor...	13 Toplumsal Değişim ve Modernleşme Üzerine
Furkan Ahmet Aydın	Mücahit Pehlivan
8 Değişimin Kaçınılmaz Gerçekliği	15 Değişen Mutluluk Kaynakları ve Instagram Personaları
	Seyyid Ali Ayaz

Manifestomuz

Değişimi Dönüşürtmek

İnsanoğlu yaşam süresi boyunca kimi zaman bazı değişimler yaşamaya ihtiyaç duyar. Değişimin kendisi de bir değişime gereksinim duyma vesilesiyle ortaya çıkar. Bu değişimlerle kişi içinde bulunduğu bireysel düzeni, bazen de yaşadığı toplumu değiştirme güdüsüyle hareket eder. Bu değişim bazıları için kendi hayatını, işini, ilişkilerini değiştirmeyi tanımlarken kimisi için de ait olduğu sosyal toplumu değiştirmektir. Bu sayımızdaki ve genel olarak bu yolculuktaki en büyük amaçlarımızdan biri yazının değişim gücüne olan inanışımızdır. Yazdıklarımız, yeni düşünceleri ve farklı bakış açılarını beraberinde getirir. Kelimeler de içimizdeki değişimi dışa vurmanın belki de en etkili yoludur.

Bu ay “Değişimler” temasını ele alarak hem bireysel hem de toplumsal değişim ve dönüşümleri yakalayarak yaşadığımız dünyaya farklı bir pencereden bakabilmek ve bu değişimlerin olağan parçaları olarak sizlere sunmak istiyoruz.

Zamanın Değişimi

Ahmet Talha Çamcı

Uykusundan uyanıldı. Birkaç saat sürdüğünü zannettiği uykusu aslında tam 100 yıl sürmüştü. İlginçti ki yüzyıllık uykusundan uyanmasına rağmen hâlâ yorgun hissediyordu.

Dışarı çıktı. Dışarı çıktığında gördüğü manzara karşısında hayrete düştü. Zira artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını fark etti. İnsanların giyim kuşamından konuşukları kelimeleme, dinledikleri müziklerden bakınca etkilendikleri resimlere kadar her şey değişmişti.

Sadece insanlar değişti; devletler de değişmişti. Hukuk kurallarından görgü kurallarına, devletlerin sınırlarından yönetim şekillerine kadar her şeye köklü ve derinlemesine bir değişim yaşanmıştı. Adımlarını attıkça her şeye karşı daha da yabancılışıyordu. Zamanın bu kadar hızlı değişecekini hiç düşünememişti.

Bu değişim karşısında ne yapmalıydı? Kabullenmeli mi, yoksa mukavemet mi göstermeliyi? Belki de doğru soru şuydu: Değişim karşısında bir şey yapılmalı mıydı?

Belki de değişim, yüzyıl süren bir uykuya kadar uzun bir yolculuk değil de her an yaşanan bir şeydi.

Değişim: Kaçınılmaz Bir Yolculuk

Değişimin kaçınılmaz olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Kaçınılmaz olduğu kadar gerekli de olduğu bir dönem belki de...

Bazen yıllar içinde yaşanıyor bu değişim, bazen bir anda gerçekleşiyor. Hatta bazen o kadar ani oluyor ki akıp giden zaman içinde savrulup giderken fark edemiyoruz bile değiştigimizi. Değiştigimiz için korkuyoruz, geçmişte olduğumuzdan farklı biri olduğumuzu düşünüyoruz, kendimizi tanıymadığımızı hissediyoruz. Hâlbuki değişim, hayatın içinden gelen doğal bir süreçtir ve korkulması gereken bir durum değildir. Zira değişim, hayatın olağan akışı içinde meydana gelen ve durdurulamayan çok açık bir gerektir.

Değişimden korkmamızın asıl sebebi, onun geçmişle kurduğumuz bağları sarsmasından ileri gelir. Oysa değişimi, geçmişle bağı tamamen koparan ve geçmişe karşı bir yabancılılaşma hâli olarak anlamaktan ziyade, kişinin içinde bulunduğu durumdan daha ileriye gitmesi olarak yorumlamak daha sağlıklı olacaktır.

Çünkü insanın gelişmesi de aslında değişimin bir sonucudur. Değişen insan, her zaman geçmişini unutmaz; sadece geçmişini yorumlama tarzını değiştirir.

Bu noktadan meseleye yaklaşlığımızda, değişimin korkulması gereken bir durum olmadığını, aksine kendi benliğimizi daha ileriye taşımak için bir fırsat olarak görülmesi gerektiğini anlayabiliriz.

Elbette insan, bu fırsatı değerlendirdirken kendi değerlerine sadık kalmayı unutmamalıdır. Zira insan, daimî bir değişim süreci içinde olsa da bu değişim, onun geçmişte verdiği sözü unutmasına mâni olmamalı, sözüne layık bir hayat sürmesine engel teşkil etmemelidir.

Vakit Bir Türlü Geçmezken; Yıllar, Hayatlar Geçiyor...

Eren Salih Aksu

2000 yılında Teoman'ın "Paramparça" şarkısında haykırdığı sözü, bizleri derin düşüncelere gark ediyor. Zamanın içerisinde hapsolmuşken, nasıl olur da yıllar, hayatlar bu kadar hızlı geçiyor?

Çocukluğumuzda neredeyse hepimiz bir an evvel büyümek istedik. Çünkü çocuk dünyasında hayat, sınırlarla doluydu. Akşam eve gelme saati, uyuma saati, okul saati, ödev saati ve daha nice kısıtlamalar... Bu sınırların içerisindeyken, büyümenin ve gönlünce hareket etmenin hayalini kurardım. Allah ömür verdi, büyündük. Belki artık zamansal değil ancak mekânsal sınırlarımız ön plana çıktı. Evimiz belli, varsa işimiz yoksa işsizliğimiz belli, arkadaşlarla kahve içtiğimiz yer belli, sabah poğaça aldığımiz yer belli, çevremiz belli...

Elbette biliyoruz ki sınırsız bir hayat ancak ahirette mümkün. Mühim olan bu sınırlarla barışık yaşamak, had bilerek hareket etmek. Hayat, tüm insanlar için değişerek devam ederken; tüm insanlık için pek bir değişim gerçekleşmeden yerinde duruyor. Bu konuyu biraz irdelemek ve fikirlerimi daha açıkça ifade etmek isterim:

Bu Bir Sistem Eleştirisi Değil, Teslimiyettir.

Roma'da soylular, yurttaşlar ve bir de taşınır mal statüsünde bulunan köleler vardı. Köleler, eşya statüsünün ötesinde bir hakkı sahip olamazlardı. Daha sonra yüzyıllar ve çağlar geçti. Orta Çağ ve sonrasında geldiğimizde ise derebeyleri, soylular, lordlar, krallar, aristokratlar ve daha niceleri vardı; diğer yandan ise memurlar, köylüler ve köleler. Yakın tarihimize kadar da bu sınıflandırma devam etti.

Günümüzde ise işverenler ve işçiler, patronlar ve 'çalışma arkadaşları', kodamanlar ve 'linkedingiller' var. (Himayesinde bulunan çalışanlarına insaf ile yaklaşan çok sayıda patronu tenzih ederim.)

Değişen Her Şey, Hiçbir Şey Değişmesin Diyeymiş

Bunca yıldır değişenler meğer hiçbir şeyin değişimmemesi içinmiş. Sabanlardan buharlı makinalara, odundan nükleer enerjiye, kâğıttan bilgisayara çok değişim yaşadık; ancak bir o kadar da değişimyenler var. Değişimyenler ise değişenlerden daha etkili ve soğuk. Tarihler boyunca isimlerimiz, iş pozisyonlarımız, kullandığımız aletler değişti; ancak bir tarafta elitler diğer tarafta köylüler hiç değişmedi. Yalnızca bir şey oldu ve 1960-70'lerden sonra 'orta sınıf' diye bir şey ortaya çıktı. Sonrasında anlaşıldı ki meğer orta sınıf, köylünün arada bir yurt dışına giden ve latte içeniymiş. (Bu paragrafin görüşlerimi tam anlamıyla yansıtmadığını belirtmek isterim. Paragraftaki anlamından farklı olarak, zannımca insanlar 3'e ayrılır: 1- Elitler, 2- Kentliler, 3- Köylüler. Ancak meseleyi uzatmamak adına detaylandırmıyorum, belki bu husus başka bir yazının konusu olur.)

Mühim değil, insan hayatın koşuturmacası içerisinde bunları düşünmeye pek vakit bulamıyor. Hatta sanırım modern insan, düşünmeye vakit bulamıyor. Yemek yerken dahi YouTube'dan bir şey izlememiz gerekiyor; uyumadan evvel bir süre telefonla takılmamız, yolda yürürken müzik dinlememiz...

Eylemler birkaç aşamadan oluşur:

Refleksler hariç her eylem, psikolojik bir zemine oturuduktan sonra fail eliyle hayatı geçer. Değişim bir eylem ise; düşünmek de değişimin ilk adımıdır. Bu noktada düşünmek ve harekete geçmek gereklidir. Düşünmek, insanın tutum oluşturmasını sağlar. Değiştirebildiğimiz şeyler bizim tutumumuzdur. Elbette bir de tutum değil, durum olan değişimler vardır. Bunlar ise bizim haricimizde gerçekleşen eylemlerin tümüdür.

Uzun lafın kısası; külli iradeye teslim olmuş biçimde, cüzi ölçekte değişimleri iskalamamak gereklidir. Yazımı klişe bir söze tamamlamak istiyorum. Değişmeyen tek şey, değişimin kendisidir.

Değişimimin Kaçınılmaz Gerçekliği

Furkan Ahmet Aydın

Değişim, yaşadığımız bu hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Meydana gelen bu değişimler bazen istediğimiz gibi olurken bazen de hiç arzu etmediğimiz şekilde gerçekleşir. Bunun çeşitli sebepleri vardır elbette. Yaptığımız iş, bulunduğu ortam, muhatap olduğumuz insanlar... Bunların hepsi gelişimimiz ve zaman içerisindeki değişimlerimiz için çok önemli etkenlerdir.

Allah (cc), Kur'an-ı Kerim'de Tevbe Suresi 119. ayette bizlere "Sadıklarla beraber olun" diye buyuruyor. Ubeydullah Ahrar (k.s), bu ayet için şöyle demiştir:

"Bir kimse onlara yakın olur, sohbetlerine devam eder, onlarla oturup kalkarsa, onların iç âlemlerinin nurlarının bereketiyle kalbi nurlanır. Gerçek anlamda onların huyu gibi güzel huy sahibi olur."

Amerikalı yazar Jim Rohn da bu konu üzerine "İnsan, en çok vakit geçirdiği beş kişinin ortalamasıdır." demiştir. Bu örnekler bağlamında açıkça söyleyebiliriz ki kişi, nasıl bir değişim yaşamak istiyorsa çevresini de ona göre değiştirmelidir.

Tabii bazen mecburen muhatap olmak zorunda kaldığımız insanlar olabiliyor. Ben, kendi düşünce ve inancıma göre, bu hayatta karşılaştığımız her durumun, her insanın bizim hayatımız üzerinde bir anlamı ve bir misyonu olduğuna inanıyorum. Yüce Rabbimiz, bizim gelişimimizi ve değişimimizi tamamlamak için bunları yaşıyor. Doğruyu görüp almak, yanlışı fark edip uzak durmak bizim elimizde.

Örneğin, hayatının belli bir döneminde kibirli bir insanla muhatap olan biri, kibrın ne denli kötü bir özellik olduğunu görebilir. Eğer kendisinde de bu özellik varsa bunu düzeltme yoluna gider. Belki de o insanı bir daha hiç görmeyecektir, ama Rabbimiz, o kişi vesilesiyle bizim überimizde olumlu bir değişim yaratmak arzusundaydı. Biz de doğru olanı yapıp kendimizi düzelttik. Tam tersi de olabilirdi: O insanı severek, daha da kibirli bir hâle gelebilirdik. İşte burada doğruya doğru bilip almak, yanlışı yanlış bilip ondan uzak durmak, kader çizgisinde bize düşen paydır.

İnsanların huyları gibi fikirleri de değişimdir. Bu yüzden insanları yargılamamak gereklidir. Zamanla yaşanan hadiseler ve edinilen tecrübeler, bir kişinin belirli bir konu hakkındaki görüşlerini değiştirmesine sebep olabilir. Ama maalesef insanlar, bu konuda biraz acımasız davranışın karşısındakileri zorbalayabiliyor. Kişinin yıllar önce söylediği bir söz ortaya çıkarılıp yüzüne vurulabiliyor. Özellikle siyaset sahnesinde bu tür durumlarla sıkça karşılaşıyoruz.

Ben, kendi hayatımda da böyle kırılmalar yaşadım. Lise son sınıfta izlediğim bir video, hayatımın yönünü büyük ölçüde değiştirdi. Elbette bu süreçte kaybettiklerim olduğu gibi kazandıklarım da oldu. Değişim budur zaten. İnsan, ufak tefek “keşke”ler yaşayabilir ama şu an olduğum hâlden Elhamdülillah memnunum. Yukarıda da bahsettiğim gibi, bu noktaya gelebilmem için geçmişte yaşadıklarımı yaşamam gerekiyormuş ve yaşadım.

Çok enteresan ama yine bahsettiğim duruma bir örnek olacak bir düşünceyi ilk defa Fenerbahçeli eski futbolcu Giuliano'dan duymuştum. Fenerbahçe'de oynadığı dönemde bir röportajında şöyle demişti:

"Şu anda bulunduğu hayattan memnunum. Geçmiş hayatımda yaşadığım her durum, benim bu anıma gelmem için bir basamaktı. Hiçbir keşkem yok."

O konuşması beni gerçekten etkilemişti. Demek ki Giuliano'nun benim hayatımın misyonu da buydu. Hiçbir zaman tam olmayacağız. Her zaman değişmesi gereken bir yanımız olacak. İnsan her zaman daha cömert, daha kibar, daha güler yüzlü, daha takvalı olabilir. Ve her zaman bunun dahası için uğraşmalı; bu halleri bizden daha iyi temsil eden insanlarla beraber olmalıdır.

Hayatın Yolculuğu: Kader ve Çaba Üzerine Bir Düşünce

Mehmet Oktay Yetiş

Hayat, biz insanoğlunun sürekli bir değişim ve dönüşüm yolculuğunda olduğunu hatırlatan bir sahne gibidir. Bu yolculukta karşılaştığımız zorluklar, dönüm noktaları ve karmaşık durumlar, yaşamın doğal bir parçası olarak karşımıza çıkar. Büylesi durumlar, kader kavramını anlamaya çalışırken bizi düşünmeye ve sorgulamaya yönlendirir. İslam, üretken ve derin bir hayat anlayışı sunarak kader üzerine önemli bir perspektif kazandırmıştır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), bir hadis-i şerifinde, “Âlimin mürekkebi, şehidin kanından daha değerlidir” (Tirmîzî, İlim, 19) buyurarak bilgi ve hikmet arayışının kader üzerindeki etkisine dikkat çekmiştir.

Hayatın farklı dönemlerinde karşımıza çıkan zorunluluklar ya da çıkmazlar, bazen bizi istemediğimiz seçimler yapmaya iter. Ancak İslam’ın bakış açısıyla bu durumların hikmetini kavramak ve doğru bir yön belirlemek hem dünyada hem de ahirette kazananlardan olmamızı sağlar. İbn Ataullah el-İskenderî’nin şu sözü bunu çok güzel ifade eder: “Takdir edilen her ne varsa hayırdır. Her ne kadar hikmetini hemen anlayamasak da...” Bu söz, kaderin her zaman derin bir hikmet barındırdığını ve sabrı önemini vurgular.

Kimi zaman aldığımız kararlar bizi beklenmedik sonuçlara ulaştırabilir. Özellikle bu kararlar zorunluluk hissiyle alındığında, ortaya çıkan tablo her zaman olumlu olmayıpabilir. Ancak unutmamak gereklidir ki yolda olmak ve çaba göstermek, sonucundan bağımsız olarak değerlidir. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur: “Allah Teâlâ sizin dış görünüşlerinize ve mallarınıza bakmaz; ancak kalplerinize ve amellerinize bakar” (Müslüm, Birr ve Sila, 33). Bu hadis, niyetin ve çabanın özündeki önemi bizlere hatırlatır.

Hayatta çıkan her yolculuk, insanın kendini daha iyi tanımması ve Rabbi ile olan ilişkisini derinleştirmesi için bir fırsatır. Burada önemli olan, yolculuğun doğruluğu ve niyet doğrultusunda atılan adımlardır. Doğru bir yolda ilerlerken yapılan hatalar, kişiyi tecrübe sahibi yapar ve daha bilinçli kararlar almasına zemin hazırlar. Ancak yanlış bir yolda ilerlemek, maddi ve manevi kayıplara yol açabilir.

Kur'an-ı Kerim'de, "İnsan için ancak çalıştığı vardır" (Necm, 53:39) buyrulmuştur. Bu ayet, çabalarımızın yalnızca birer sonuç arayışı değil, aynı zamanda Rabbimize yaklaşma ve manevi olarak yükselme aracı olduğunu gösterir. Bu nedenle, çabalarımızı ve niyetlerimizi düzeltmek, bizi doğru yola sevk edecektir.

Sonuç olarak, hayatın karmaşık yönlerini anlamak ve anlamlandırmak, İslam'ın derin hikmetine dayandığında daha kolay ve anlamlı hale gelir. Kaderi anlamaya çalışırken çaba göstermek, hatalardan ders çıkarmak ve sabırla ilerlemek, bizi hem bu dünyada hem de ahirette kurtuluşa ulaşacak en önemli adımlardır. Çünkü asıl mesele, sonuca ulaşıp ulaşmadığımızdan ziyade, yolda kalmak ve Rabbimize olan teslimiyetimizi sürdürmektir.

Değişim ve Dönüşüm

Muhammed Kürşat Çolak

Mevsimlerin, yılların ve zamanın değiştiği gibi insan da değişir. Bu değişim bazen bir arkadaştan, bir eşten ya da bir topluluktan kaynaklanabilir. "Ben böyleyim, olduğum gibiym, asla değişimem." diyen bile değişir. Değişmelidir de. Çünkü her şey değişir ve gelişir; eğer hayatta var olmak istiyorsa. Değişim, özünde bir şeyin "değmesinden" meydana gelir, yani bir nevi etki-tepki meselesiştir. Hayatımızdaki değişimler ilk olarak sorumluluk almakla başlar. Sorumlulukları ise yaş alıkça, rollerimizle birer birer kavuştuğça ve bir şeylerin bizde değiştigini fark ettikçe daha da iyi kavrırız. Rollerin gereği olarak da giderek artan sorumluluklar, bunlar göz korkutmasın sakın. Her yaşıń sorumluluğu kendine has olarak bizi büyütür.

Nasıl ki ergenlik çağıyla beraber vücudumuz irileşir, sakalımız çıkar ve boyumuz uzarsa, aynen bunun gibi düşüncelerimizde ve duygularımızda da zaman zaman değişimler meydana gelir. Yaşadığımız şu hayatı, çeşitli zorluklarla veya engellerle karşılaşabiliyoruz. Bunun bir sonucu olarak da gardımızı alıp, günlük rutinlerimizi duygusuz bir şekilde, korumacı bir tavırla sürdürbiliyoruz. Bundan ötürü olsa gerek, kısa bir süre önce şöyle düşünen bir kişiyle karşılaştım:

"Kişinin kendini koruması adına duvarları, keskin sınırları olmalı."

Böyle düşünenlere göre, böylece korunacak ve kendilerini muhafaza etmiş olacaklarımiş. Ve bu stabil durumlarını, yani karlarını muhafaza ederek geleneğe sahip çıktıklarını düşünüyorlarmiş.

Tam bu noktada İbrahim Kalın'ın bir konuşmasındaki şu sözler aklıma geldi:
"Eğer gelenekçi bir insan olmak istiyorsanız, geleneğe bir şey eklemeniz gereklidir. Bunu yapamıyorsanız da tam manasıyla gelenekçi değilsinizdir."

Tabii ki kişinin kendi değer yargıları, tepki mekanizması vb., yani tırnak içinde “duvarları” olmalı. Ancak bu duvarlarda pencereler de olmalı; bahçesini seyreden bildiği, sokağını görebildiği, gerektiğinde seslenebildiği... Hatta duvarında bir kapı da olmalı ki farklı bir kesimden misafir kabul edebildiği gibi kendisi de misafirliğe gidebilisin. Topyekün kendini bağlayıp da yaşadığı topluma bağınaz kalmamalıdır kişi. Kişi, birçok sebeple mevcut durumunu veya duygularını değiştirmek isteyebilir; bu gayet doğaldır. Ancak genellikle bu değişim sürecinde plansız ve modelsiz hareket ettiği için hedefine ulaşamaz. Değişim için bir metot sıralamam gerekirse:

Birinci aşama: Niyet

Kişi, kendisinde beğenmediği hâl veya hareketin öncelikle farkında olmalıdır. Bu durumun kendisini veya çevresini rahatsız ettiğini bilerek değişim için niyet etmelidir. Değişimi ilk olarak kafasında başlatmalıdır.

İkinci aşama: Hazırlık

Değişim için bazı fedakârlıklar yapmak gerekebilir. Örneğin, arkadaş çevreniz niyetinizle ve varmak istediğiniz hedefle çakışıyorsa, kopmayı bilmelisiniz. Bunun gibi birçok kopuşu da göze alabilmelisiniz. Tam da bu noktada, hazırlık aşamasında kişi hedefine hızlı erişmek istemeyebilir ve biraz taahhütte bulunmak isteyebilir. Bu normaldir. Ancak bu hazırlık aşaması çok uzun sürmemeli, yakın bir tarih belirlenip değişim için harekete geçilmelidir.

Üçüncü aşama: Eylem

Bu aşama, artık kişinin çevresi tarafından fark edilen; hareketlerinde farklılık olduğu gözlenen evredir. Kişi, bilinçli bir şekilde kendi değişimi ve dönüşümü için sebat etmelidir.

Dördüncü aşama: Sürdürme

Öğrenilen ve elde edilen değişikliği korumak ve sürdürmek çok önemlidir. Eğer sürdürme aşaması gerçekleşmezse, tüm aşamalar boş gitmiş olur. Özellikle değişimin kalıcı hâle gelmesi ve karakter oluşması için eylemin sürdürülmesi son derece önemlidir.

Yukarıdaki metot, kazanmak istediğimiz her alışkanlık için uygulanabilir. Kimimiz ibadetlerine yeterince dikkat etmiyor, kimimiz kötü alışkanlıklarından kurtulmak istiyor... Her türlü değişim için bu süreci kullanabilir, deneyimleyerek değişimi gözlemleyebilirsiniz.

Kalın sağlıcakla.

Toplumsal Değişim ve Modernleşme Üzerine

Mücahit Pehlivan

“Halkımıza ve hayatımıza ne kadar yaklaşırıksak o kadar mesut olacağız. Biz bu türkülerin milletiyiz.”

(Huzur romanından)

Birey hayatında olduğu gibi toplum ve kültürlerde zamanla sürekli bir akışkanlık, değişim ve dönüşüm içerisinde olan dinamik bir sürecin parçasıdır. Yaşanılan her zaman diliminin getirdiği sosyal, siyasal ve tarihî koşullar toplumları biçimlendirir ve dönüstürür. Bir önceki yüzyılın değer yargıları ile bulunduğumuz yüzyılın değerleri muhakkak farklılık gösterecektir.

Toplumsal değişim olarak ele aldığımız kavram, esasında toplumsal yapıda zaman içerisinde görülen küçük veya büyük ölçekli, sürekli arz eden değişimlerdir. Yeni düşünceler, icatlar, keşifler ve devrimler bütün toplumların zamanla çağın gereksinimleri ve koşullarının değişmesine ayak uydurma zorunluluğunu doğurmuştur. Dünya tarihinde bunun en açık örneği, hiç şüphesiz 18. yüzyıl ile başlayan Aydınlanma düşüncesi sonrası yaşanan ve hâlâ etkileri hissedilen modernizm ve Batılılaşma süreçleridir.

Modernizm, bireyi ve toplumu yeniden tanımlayan, rasyonaliteyi ilke edinen, insan merkezli yeni bir tasavvur oluştururken hızla küresel bir düşünce hâlini almıştır. Ardından başlayan hızlı sanayileşme ve kentleşme ile birlikte tüm medeniyetleri etkileyebilecek bir süreç ortaya çıkmıştır. Bireyi ve toplumu yeniden tanımlayan ve farklı bir bilinc kazandıran modernleşme süreci, Osmanlı'da özellikle 19. yüzyılın başında II. Mahmud döneminde yapılan askerî, sosyal ve idarî reformlarla hissedilmeye başlanmıştır; Tanzimat Dönemi ile birlikte ise sosyal, siyasal ve kurumsal pek çok reform, teknik ve idarî alanlarda uygulamaya konulmuş ve Osmanlı toplumu Batılı değerler ve Avrupalı yaşam tarzıyla yüzleşmiştir.

Batılı değerlerin ithali ile teknik, askerî, idarî ve toplumsal bütün alanlarda 19. yüzyıldan sonra sadece bizim değil, bütün dünya kültürlerinin yaşadığı bir imtihan olmuştur. Batı hâkim kültür değerlerinin özümsenmeden ve sorgulanmadan toplumlara reçete olarak sunulması, kültürel ve ahlakî bir boşluk yaratmış ve oluşan bu boşluk zamanla derinleşerek bireyselden toplumsal alana uzanan bir kimlik bunalımını ve çatışmaları da beraberinde getirmiştir.

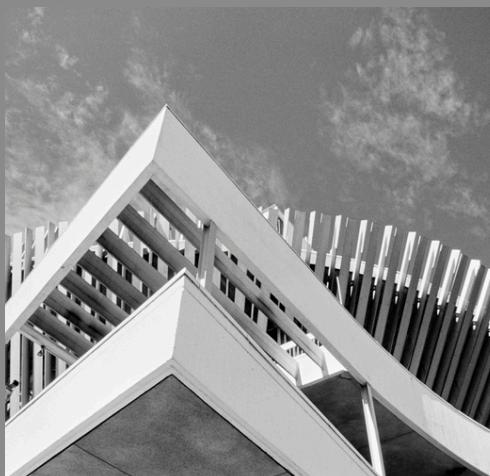
Peki, bir toplum için değişimin sınırları nedir? Bir toplum, kendi kimliğini ve karakteristğini belirleyen kültürel değer yargılarını ve ahlakî ilkelerini bu değişime eklemlerse ne olur? Modern ile geleneksel hep birbirine karşı mıdır? Modernizmin kapsamı ve sınırları mevcut mudur?

Bu sorular, Tanzimat aydınlarından itibaren dönemin aydınları tarafından cevaplanmaya çalışılmış; Batılılaşma ve modernleşmeye dair bir perspektif oluşturma çabasına girişilmiştir. Cemil Meriç'in ifadesiyle "Türk ayını, Tanzimat'tan beri sığınacak ada arayan garip bir sürgün" olmuştur. Bir yol haritası oluşturmak için tanımadığı dünyaları tanıma ve keşfetme meraklısına girişmişdir. Hayretin yerini hayranlığa, hayranlığın yerini teslimiyete bıraktığı bu dünyada Türk ayını sürekli bir arayış içerisinde kendini bulmuştur.

Ancak bu arayış içerisinde zaman bize göstermiştir ki Batılılaşma, çağdaşlaşma, ilericilik, muhafazakârlık gibi kavramların içinin net bir biçimde doldurulmadığı görülmektedir. Aynı zamanda Batılılaşma deneyiminin siyasal ve idarî etkileri irdelense de toplumsal yapıya bıraktığı etkiler yeterince derinlikli ele alınmamıştır. Yakın zamanlarda ise kültür ve toplumsal değişim çalışmalarında Ziya Gökalp, Mümtaz Turhan, Şerif Mardin, Erol Güngör, Niyazi Berkes ve Cemil Meriç gibi fikir ve bilim insanların, Türk modernleşmesi ve Batılılaşma ile alakalı önemli yazılar kaleme aldılarını ifade edebiliriz.

Modernleşme sürecinin geldiği noktayı anlamlandırmak ve toplumsal yapıya etkilerini incelemek için sadece tarihî kaynakları referans almak yeterli olmayabilir. Osmanlı ve Türkiye'nin toplumsal, siyasal ve kültürel değişimini ve dönüşümünü irdelemek ve gözlemlerek için dönemin edebî eserlerini okumak ve tahlilini yapmak oldukça önemli görülmelidir.

Zira özellikle Tanzimat ile başlatılan Batılılaşma hamleleri, pek çok edebî eserin konusu olmuş; yaşanan toplumsal ve siyasal değişimin yarattığı sorunlar, dönemin roman, hikâye ve tiyatro eserlerinde aktarılmıştır. Modernleşme sürecinde toplumun muhafazakâr direnç ve tepkileri, kültürel ikilikler, Batı taklitçiliği, kimlik bunalımları, değer tartışmaları ve Batılışmanın ardından yatan sosyal gerilimler, eserlerin ana temasını oluşturmuştur.

Cumhuriyet devrine baktığımızda ise Ahmet Hamdi Tanpınar'ın romanları, toplumsal değişimini en iyi gözlemleyen ve etkili biçimde aktaran eserler olmayı başarmıştır. Huzur ve Saatleri Ayarlama Enstitüsü romanları, Türk edebiyatında mümtaz bir yere sahip olmanın yanı sıra Türk toplumunun yaklaşık iki asırdır yaşadığı modernleşme, kimlik arayışı ve doğu-batı ile modern-gelenek arasındaki tartışmalarının bir hikâyesi olarak da okunabilir.

Tanpınar, geçmişin tamamen reddini ve Batılı değerlerin sorgusuzca benimsenmesini, toplumsal değişimde bir kimlik krizi oluşturduğu düşüncesiyle eleştirmiştir. Bu kimlik krizi, Batı ve Doğu, modern ve geleneksel kültürel ikilikler yaratarak kimlik bunalımını daha da pekiştirmektedir.

Tarihin muhasebesini yapmak kolay olmasa bile şu bir gerçekktir ki toplumsal yapıda karşılığı olan kültür ve değer yargılarından uyumsuz bir değişim, yalnızca kuru bir taklit ve kimlik krizini pekiştirir. Tíkla Hayri İrdal ve Mümtaz karakterlerinde görüldüğü gibi, özünden ve değerlerinden mahrum bırakılan bağımsız bir toplumsal ve kültürel değişim bizi gerçekten modernleşmeye/çağdaşlaşmaya götürüp götürmeyeceği büyük bir muammadır.

Kendin kalarak değişimek, sadece bireysel yaşama özgü değil, toplumlara ve devletlere özgü de bir karakter olarak görülmelidir. Kendin kalarak değişimden birincil öncülü de kendimizle barışık olmak ve kendimizle yüzleşmekte geçmektedir.

Zira kendisiyle, tarihiyle ve kültürel birikimiyle barışık olamayan toplumlar, kendilerine ait değerler üretmekten mahrum kalır ve değişim salt taklit üzerinden değerlendirir.

"Halkımıza ve hayatımıza ne kadar yaklaşırıksak o kadar mutlu olacağız. Biz bu türkülerin milletiyiz."

Evet, kabul edelim veya etmeyelim, biz bu türkülerin milletiyiz.

Değişen Mutluluk Kaynakları ve Instagram Personaları

Seyyid Ali Ayaz

Gün geçtikçe değişen ve farklı bir yöne doğru evrilen dünyamızda, gelişen teknolojinin de önemli derecede etkisiyle insanoğlunun ilgi ve beklenen biçimleri kökten bir değişime uğramaktadır. Akıllı telefonların kısa süre içerisinde tüm dünyaya yayılmasıyla birlikte artık sosyal medya, hayatımızın ayrılmaz bir parçası konumundadır.

Nitekim günümüzde insanlar, sosyal çevresinden bekledikleri ilgi ve alakayı büyük ölçüde sosyal medya paylaşımı üzerinden görmekte ve birer ilgi bağımlısına dönüşmektedir. Persona, kişinin toplumsal kabul görme ve onaylanma adına ortaya koyduğu, çoğu zaman gerçek benliği ile örtüşmeyen bir sosyal maske olarak tanımlanabilir. Artık insanlar Instagram için geziyor, Instagram için yiyor, Instagram için evleniyor.

Bu tarz kullanıcılar, sosyal medyalarında inşa ettikleri personalar üzerinden sahte bir hayat sürdürmekte; gerçek hayatı işler yolunda gitmese de Instagram profillerinde oluşturdukları suni mutlu görüntüyle anlık haz ve mutluluğu amaçlamaktadır. Ancak bu anlık mutluluk hissi geçtiğinde kişideki mutsuzluk ve tatsız hisler yeniden ayyuka çıkmakta ve böylece o dopamin salgısını tekrar tetiklemek için “beğenilme ve onaylanma” isteğini yeniden hissetmektedir.

Günümüzde kişinin mutlu olması artık çok basit: Instagram paylaşımlarının çevresi tarafından ilgi görmesi. “Paylaşımımıza beğeni ve yorum geldikçe kendimi çok iyi hissediyorum.” cümlesini birçok kez işitmışsınızdır. İnsanların mutluluğu artık beğeni ve yorum sayısıyla doğru orantılı. Bu anlık mutluluklar her ne kadar kişiye haz verse de ilgi bağımlılığı, insanın ruhuna ve benliğine zarar vermektedir, yalnızlık kavramı kişiye son derece korkutucu ve uzak gelmektedir. Bu personalarda, Instagram'da paylaşım gibi “önemli” bir amaca hizmet etmeyecekse özel anları yaşamanın gereksiz olduğu inancı kuvvetli bir şekilde cereyan etmektedir. Instagram profilleri doğru kullanılırsa mükemmel bir aile imajı oluşturur ve bu yazının temel konusu olan kişinin kendisini insanlara onaylatma ihtiyacını gidermek için harika bir araç hâline gelir. Oysa bir şey gerçekten mükemmel insan, onu sürekli onaylatma ihtiyacı duymamalıdır. Özellikle aile ve eş/nişanlı gibi içsel konularda bu kadar dışarıdan onay ihtiyacı hisseden çiftler, ilişkilerini bu onaylanma ve ilgiyle ayakta tutmaktadır.

Yeri gelmişken bu durumu çok iyi özetleyen bir olayı paylaşayım: Geçtiğimiz günlerde X'te, genç bir çiftin çocuklarıyla bir kafede trend olan bir akıma uygun eğlenceli bir içerik videosu çektiğini gördüm. Bu tweeti alıntılayan biri şunu yazmıştı:

"Bu çift, bu videoyu oturduğumuz kafede, karşımızdaki masada çekiyorlardı. Video bittikten sonra adam sinirli ve öfkeli bir şekilde sigara içmeye çıktı, kadın telefonuna gömüldü, çocuk da ilgisizlikten bizim masamıza geldi; onunla biz oynadık."

Velhasıl, Instagram'da ya da ana akım sosyal medyanın her köşesinde aslında hepimiz bir persona, yani bir maske ile var oluruz. Her maskenin ise bir amacı vardır. Kimi insan kusursuz görünmeyi arzu eder, kimi ise anlaşılmayı. Kiminin maskesi gerçekten kendisine benzerken kimininkiambaşa bir görüntü, hayal yahut yapaylıktır.

Ezcümle, her sosyal profil aslında bir hikâyedir; ancak bu hikâyeler çoğunlukla görünenin ardında bir yerde saklı durur.

SON

Dergimizi bu kanallar
aracılığı ile takip edebilir
yeni ve eski sayılarımıza
web sitemiz üzerinden
ulaşabilirsiniz!

- mazhardergisi
- mazhardergisi
- Mazhar Dergisi
- www.mazhardergisi.com
- mazhardergisi@gmail.com